

'El patrimoni protegit', la figura de protecció de persones amb discapacitat o dependents més desconeguda

Quines persones se'n poden beneficiar? Quins són els seus beneficis?

Montserrat Fernández. Advocada.
Àrea Jurídica de Lluís Artigues - Fundació Tutelar

Atendre les necessitats de les persones amb discapacitat o dependents és el que més preocupa als familiars. Per afavorir la constitució de patrimonis al seu favor, l'any 2010 es va regular aquesta figura de protecció al Codi Civil de Catalunya.

La figura de protecció del Codi Civil de Catalunya (CCC) s'inclou a la **Llei 25/2010** del Llibre Segon –relatiu a la persona i la família– als articles 227-1 i següents, en el Títol II dedicat a les institucions de protecció de la persona.

Anteriorment, aquesta figura havia estat regulada per la **Llei estatal 41/2003** de protecció patrimonial de les persones amb discapacitat, que va modificar la Llei Tributària per incloure-hi atractius fiscals. Però, com reconeix la legislació catalana al preàmbul, s'havia detectat que poques famílies catalanes havien fet servir aquest instrument, malgrat els beneficis fiscals que establia la legislació estatal.

Per això, amb la finalitat que aquesta figura pogués ser més coneguda i utilitzada al nostre país, es va incorporar el patrimoni protegit dins l'ordenament jurídic propi de Catalunya. No obstant, a dia d'avui, la realitat és que el patrimoni protegit de les persones amb discapacitat segueix sent un gran desconegut.

Què és un patrimoni protegit?

És el conjunt de béns –amb els seus rendiments– que són aportats a títol gratuït per destinar-los a cobrir les necessitats vitals de persones amb discapacitat (article 227-2 del CCC). Els immobles i béns aportats poden ser de qualsevol tipus, com diners o el dret d'usdefruit d'una propietat. Els rendiments d'aquests béns són els interessos o els ingressos que generen, per exemple, inversions i lloguers.

Qui pot ser beneficiari?

Qualsevol persona amb discapacitat psíquica o física igual o superior al 33%, o amb discapacitat física o sensorial igual o superior al 65%, i les persones que estan en situació de dependència de grau II o III (article 227-1 del CCC). Aquest requisit es pot acreditar amb la resolució de reconeixement de grau de discapacitat i/o dependència sense que calgui la prèvia modificació de la capacitat, o per mitjà d'una resolució judicial ferma.

Qui el pot constituir i com es constitueix?

Qualsevol persona física o jurídica –inclosa la beneficiària– el pot constituir mitjançant escriptura notarial. Els requisits es regulen a l'article 227-3 del CCC, però en el primer cas requereix del consentiment del beneficiari o dels seus representants legals. Les aportacions futures també es faran mitjançant una escriptura pública.

Com s'extingeix?

L'article 227-7 del CCC preveu que el patrimoni protegit s'extingeixi per la mort del

beneficiari, la pèrdua de la condició de persona discapacitada o de dependent, la seva renúncia, l'expiració del termini pel qual es va constituir o el compliment d'alguna condició establerta a l'escriptura de constitució. Òbviament, també es pot extingir si s'han consumit tots els béns aportats.

El patrimoni protegit és el conjunt de béns i rendiments aportats a persones amb discapacitat i dependència per cobrir les seves necessitats vitals

Característiques principals del patrimoni protegit

1. És un **patrimoni autònom** i diferenciat d'altres béns i/o drets dels que sigui titular la persona amb discapacitat. Per això, s'identifica amb un codi d'identificació fiscal (CIF), diferent al DNI del beneficiari, i amb la denominació *patrimoni protegit a favor de* seguida del nom i cognoms del beneficiari. Una mateixa persona podria ser beneficiària d'un o més patrimonis protegits, identificant-los amb un CIF propi i indicant a la denominació un número ordinal que els diferenciï.
2. A partir del moment en què els béns aportats queden subjectes al patrimoni protegit ja no són propietat del constituent (persona que els aporta), ni del beneficiari, ni de l'administrador. Com són patrimonis separats **no responen dels deutes** del beneficiari, ni tampoc de les del constituent o de qui va fer les aportacions. Amb una excepció: "llevat que les aportacions s'haguessin realitzat després del fet o de l'acte del qual neixi el crèdit i no hi hagi altres béns, perquè això seria un frau de llei en perjudici dels creditors, o que perjudiquin les legítimes del constituent, que seria un frau als drets successoris".
3. Cal designar un **administrador** a l'escriptura de constitució, que no pot ser la mateixa persona beneficiària. Aquest administrador pot ser una persona física, però també una persona jurídica, com per exemple una fundació tutelar.
4. Els béns i els seus rendiments han d'estar destinats a **satisfer les necessitats vitals** de la persona beneficiària. Però com no es diu quines són aquestes necessitats, podem entendre que es tracta de les contingudes a l'article 237-1 del CCC quan regula el dret d'aliments d'origen familiar i disposa que "s'entén per aliments tot el que es indispensable per al manteniment l'habitatge, el vestit i l'assistència mèdica i de la formació".
5. L'escriptura de constitució pot incloure **normes d'administració dels béns** que integren el patrimoni protegit. En cas de no fer-ho, com es tracta d'una figura de protecció de les persones amb discapacitat, la llei remet a les normes de la tutela.
6. També es poden establir a l'escriptura de constitució **normes de control de la gestió i supervisió de l'administració**, per tal de protegir els drets de la persona beneficiària.
7. **L'administrador ha de fer rendició anual de comptes** davant del beneficiari o els seus representants legals, i davant de les persones que s'hagin establert a l'escriptura de constitució.

8. Davant d'una causa d'extinció, l'administrador ha de fer **rendició final de comptes** i liquidar el patrimoni, donant al romanent dels béns la destinació que s'hagi previst. En cas contrari, revertiran al constituent o als seus hereus.

9. Per afavorir la utilització d'aquesta figura de protecció s'han regulat **beneficis fiscals** a favor de les persones beneficiàries, i també dels constituents, amb els imports i límits previstos a la Llei estatal 41/2003 que regula els patrimonis protegits de les persones amb discapacitat. En tractar-se de persones físiques, els beneficis arriben als familiars fins al tercer grau de parentiu. Per tant, inclou a pares, fills, germans, cònjuges, fins arribar als oncles, nebots, besnéts i besavis. També poden beneficiar-se fiscalment les societats que facin aportacions.

Quan i per què constituir un patrimoni protegit?

A la vista de les característiques principals d'aquesta figura, considero que pot ser la més adequada en aquells casos en què la persona amb discapacitat o dependent, o els seus familiars, gaudeixin d'un nivell econòmic suficient per poder immobilitzar uns béns que estiguin destinats a garantir la satisfacció de les necessitats vitals de la persona necessitada de protecció, i sense que calgui la modificació judicial de la capacitat, amb l'efecte negatiu que moltes vegades aquesta té sobre la persona, que la pot percebre com una *castració civil*.

Especialment, aquesta figura pot ser la més idònia per protegir aquelles persones que es troben als següents supòsits:

- Tenir una manca de capacitat per governar-se en l'àmbit patrimonial, sobretot, si existeix un elevat risc d'endeutament.
- Ser vulnerables o fàcilment manipulables.
- Aportar importants quantitats econòmiques pel sosteniment de la persona amb discapacitat (per exemple, escoles especials, cuidadors professionals, residències, etc.), procedents dels seus ingressos i pels quals han de tributar, mentre que si les aporta anualment al patrimoni protegit es poden beneficiar de les desgravacions que la **norma tributària** estableix

Aquesta figura de protecció és més respectuosa amb la persona, i molt adequada quan la família i/o la persona amb discapacitat tenen un nivell econòmic suficient per immobilitzar alguns béns

Les garanties que dona el requisit formal d'afectació dels béns mitjançant escriptura notarial, les mesures de control de l'administrador del patrimoni i l'obligació de retre comptes de llur gestió són comparables amb les garanties que pot oferir un règim de modificació de capacitat com la curatela o la tutela.

Fins i tot, els seus beneficis són més grans si tenim en compte la limitació de la responsabilitat per deutes del patrimoni i els beneficis fiscals. Però, al meu parer, i per sobre de tot, el principal avantatge és que es tracta d'un instrument de protecció de la persona més respectuós, i que es pot adaptar millor a les exigències de la *Convenció de Nova York sobre els drets de les persones amb discapacitat*, en substituir la tutela o la curatela per un règim d'administració i de supervisió de l'actuació de l'administrador, sempre que aquest actuï respectant la voluntat i preferències de la persona beneficiària.

Cal difondre aquesta figura tan desconeguda per aconseguir que se'n puguin beneficiar les persones amb discapacitat o dependents i les seves famílies quan es donin les condicions esmentades.

Referències bibliogràfiques

- **Llei 25/2010** del 29 de juliol de 2010, del Llibre Segon del Codi Civil de Catalunya, relatiu a la persona i la família
- **Llei 41/2003** de 18 de novembre de 2003, de protecció patrimonial de les persones amb discapacitat i de modificació del Codi Civil, de la llei d'enjudiciament civil i de la normativa tributària amb aquesta finalitat
- Patrimonis protegits de persones amb discapacitat. **Resum de la normativa tributària**
- **Instrument de ratificació de la Convenció de Nova York sobre els drets de les persones amb discapacitat**, firmat a Nova York el 13 de desembre de 2006

Enllaços d'interès

- Web **Lluís Artigues – Fundació Tutelar**
- La Càpsula: **La gestión emocional del vínculo**
- Llegeix més articles a "**La Càpsula**"

Pg. de Montjuïc, 18. 08004 Barcelona | Tel. 93 324 88 91
info@fla.cat | www.flacat